

NOU RÈGIM LEGAL DE SUPORT A LA CAPACITAT JURÍDICA DE LES PERSONES

Sabadell, 29 de novembre de 2022

Josep M. Bosch Vidal,
Soci Bosch-Soler Advocats

1

1

ÍNDEX

- a. **Algunes consideracions prèvies**
- b. D'on venim
- c. Canvis normatius. Aspectes més rellevants
- d. Què es pot fer abans de adoptar mesures de suport?
- e. Procés per adoptar mesures de suport
- f. Decret LLei 19/2021 i modificació del Codi Civil de Catalunya

2

2

ALGUNES CONSIDERACIONS PRÈVIES

B_S|a

- **Anem tard** (Adaptem la *Convenció Internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat fet a Nova York el 13/12/2006* amb 15 anys de retard)
- **Catalunya regula continguts / Espanya els instruments per fer-los efectius.**
- **Confusió terminològica** (*tutor / curador / assistent*)
- **Recomanació: no perdre's en les denominacions**
- **Els canvis no afecten d'igual manera a tota mena de situacions** (*DI / malalties neurodegeneratives / SM*)

3

3

ÍNDEX

B_S|a

ÍNDEX

- a. Algunes consideracions prèvies
- b. **D'on venim?**
- c. Canvis normatius. Aspectes més rellevants
- d. Què es pot fer abans de adoptar mesures de suport?
- e. Procés per adoptar mesures de suport
- f. Decret LLei 19/2021 i modificació del Codi Civil de Catalunya

4

4

Model fins ara a Espanya/Catalunya: substitució o complement

- **Capacitat jurídica** (aptitud per ser titular de drets, **igual per tothom**)
- **Capacitat d'obrar**: capacitat de realitzar actes amb eficàcia jurídica (**modificable** –total o parcialment- per sentència judicial i en base a unes causes concretes).

Manera de fer operatiu aquets model:

- **Procediment judicial d'incapacitat**
  - ✓ Incapacitat **TOTAL** (tutor) o **PARCIAL** (curador)
  - ✓ **Pàtria potestat prorrogada o rehabilitada** (tutor = progenitors)
- **Model de compartiments estancs** (sense matisos i sense adaptacions)
- **Proteccionista** (per la rigidesa del model i per la manca de mitjans especialitzats)

5

5

Adequació del nostre ordenament jurídic a la *Convenció Internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat fet a Nova York el 13/12/2006*

Dues idees:

- Les **persones amb discapacitat tenen capacitat jurídica en igualtat de condicions** que la resta de persones i en tots els aspectes de la vida.
- S'han d'adoptar les mesures pertinents per tal que les persones amb discapacitat **puguin exercir la seva capacitat jurídica en condicions d'igualtat**.

Es tracta d'un enfoc des de l'òptica dels drets humans bàsics de les persones per limitar-ne les discriminacions.

6

6

D'ON VENIM

B_S|a

SISTEMA ANTERIOR	SISTEMA ACTUAL
Diferenciació entre capacitat jurídica i capacitat d'obrar	Capacitat legal (jurídica)
Existència d'un sistema d'incapacitacions (totals o parcials)	Sistema d'establiment de mesures de suport . Ja no parlem de protecció (es parteix de la capacitat de tothom).
Predomini de la substitució en la presa de decisions que afectaven a les persones amb discapacitat. (tutela)	Sistema basat en el respecte a la voluntat i les preferències de la persona , la qual haurà de ser, com a regla general, l'encarregada de prendre les seves decisions.
Representació legal generalitzada en els majors d'edat amb discapacitat (tutela)	La representació legal (substitució) en els majors d'edat serà excepcional

7

7

ÍNDEX

B_S|a

ÍNDEX

- a. Algunes consideracions prèvies
- b. D'on venim?
- c. **Canvis normatius**
- d. Què es pot fer abans de adoptar mesures de suport?
- e. Procés per adoptar mesures de suport
- f. Decret LLei 19/2021 i modificació del Codi Civil de Catalunya

8

8

CANVIS NORMATIUS

B_S|a

- **(ESPANYA) Llei 8/2021 de 2 de juny** per la que es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica.
  - ✓ Modificació diverses lleis
    - Llei del notariat
    - **Codi civil (no per Catalunya)**
    - Llei hipotecària
    - Llei d'enjudiciament civil
    - Llei 41/2003 de 18 de novembre de protecció patrimonial de les persones amb discapacitat
    - Llei del registre civil
    - Llei de jurisdicció voluntària
    - Codi de Comerç
  - ✓ Modificació del **procediment judicial de capacitat**.
- **(CATALUNYA) Decret Llei 19/2021 de 31 d'agost**, pel qual s'adapta el **Codi Civil de Catalunya** a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat.

9

9

CANVIS NORMATIUS

B_S|a

- **La idea central és el suport a la persona que ho precisi en sentit ampli.**
  - ❖ *Abans demanava malalties o deficiències persistents de caràcter físic o psíquic que impedeixen a una persona governar-se a si mateix.*
  - Exemple: persones grans amb problemes de memòria, sense ser una malaltia neurodegenerativa o demència diagnosticada, poden demanar mesures de suport.*
- **Desapareixen:**
  - ❖ **Tutela** (es reserva per menors d'edat no subjectes a potestat parental),
  - ❖ **Pàtria potestat prorrogada** i la **Pàtria potestat rehabilitada**.
- S'atorga **preferència a les mesures voluntàries de suport** que pot adoptar la pròpia persona amb discapacitat (poders, mandats preventius i auto-curatela).
- **No es declararà la incapacitació de cap persona.** Se li designen **mesures de suport** que en els casos més intensos seran de **caràcter representatiu (substitució)**.

10

10

ÍNDEX

- a. Algunes consideracions prèvies
- b. D'on venim?
- c. Canvis normatius.
- d. **Què es pot fer abans de adoptar mesures de suport?**
- e. Procés per adoptar mesures de suport
- f. Decret LLei 19/2021 i modificació del Codi Civil de Catalunya

11

11

- **Guarda de fet (mesura informal)**
  - ❖ *Funcions representatives amb caràcter excepcional (autorització judicial específica)*
  - ❖ *Sol·licitar prestacions sense autorització judicial (si no suposen un canvi substancial de vida)*
  - ❖ *Podran ser requerits a rendir comptes.*

No recomanable: pendent de reforma a Catalunya.
- **Defensor judicial:**
  - ❖ *Quan la persona que ha de donar suport no ho fa o hi ha conflicte d'interessos*
  - ❖ *Quan el Jutge ho estimi necessari*
  - ❖ *Quan la persona amb discapacitat requereixi l'establiment de mesures de suport ocasional tot i que sigui recurrent*

Casos amb necessitat d'adoptar mesures cautelars. "Mesura de suport" provisional.

12

12

ÍNDIX

- a. Algunes consideracions prèvies
- b. D'on venim?
- c. Canvis normatius.
- d. Què es pot fer abans de adoptar mesures de suport?
- e. **Procés per adoptar mesures de suport**
- f. Decret LLei 19/2021 i modificació del Codi Civil de Catalunya

13

13

MESURES DE SUPORT VOLUNTÀRIES

Factible en persones amb discapacitat, **major d'edat** i que **pot expressar la seva voluntat**

- **Per via Notarial**, en escriptura pública.
  - ❖ Designa l'assistent (un o varis, fins i tot substituïts)
  - ❖ Planteja les mesures de suport que estima oportunes (personals / patrimonials) i de control de l'assistent
  - ❖ Revocable i revisable (establir el temps)
  - ❖ Inscrible al Registre de Nomenaments no Testamentaris (comunicats al RC)
  - ❖ El Notari ha **de verificar** la comprensió de la situació.
  - ❖ El Fiscal i la família * poden demanar al Jutge que incrementi o modifiqui mesures

Poc operatiu, ja que els Notaris a dia d'avui son relativament reacs a adoptar mesures si no hi ha plena competència.
Ahora la revocabilitat fa que les mesures puguin ser febles. Poden no haver mesures de control (depenen de la persona afectada que les sol·liciti)
- **Per via Judicial**
  - ❖ Instant un procediment, per ell mateix, dels que veurem tot seguit.

14

14

PROCEDIMENT JUDICIAL -1-

Com seran el que fins ara anomenàvem PROCEDIMENTS D'INCAPACITACIÓ?

- **Nom nou:** *EXPEDIENT DE PROVISIÓ DE MESURES JUDICIALS DE SUPORT A LES PERSONES AMB DISCAPACITAT*
- És un procediment senzill: *jurisdicció voluntària*
- **No varia ni el Jutjat** (el de la residència) **ni les persones legitimades** (Persones legitimades: Ministeri Fiscal, la pròpia persona amb discapacitat, cònjuge no separat de fet o legalment o qui es trobi en una situació de fet assimilable i els seus descendents, ascendents o germans)
- **No s'anomena "Demanda", sinó "Sol·licitud"**
- **No varia en essència la documentació a aportar**

15

15

PROCEDIMENT JUDICIAL -2-

- **Com Funciona?**
  1. **Hi ha una "COMPAREIXENÇA" (abans una VISTA)** amb Min. Fiscal, persona amb discapacitat i en el seu cas cònjuge no separat (o parella de fet), descendents, ascendents, germans.
  2. Es **tindran en compte desitjos i preferències** de la persona amb Discapacitat o, si no ho pot expressar, la seva **trajectòria vital**.
  3. **Es produirà una "ENTREVISTA" (abans EXPLORACIÓ)** del Jutge amb la persona amb discapacitat: *(actualment solen fer-se de manera telemàtica.... Poca garantia)*
    - ❖ Si la persona amb discapacitat mostra conformitat amb les mesures proposades **s'acaba l'expedient**
    - ❖ Si hi ha discrepància, o el M Fiscal o altres interessats s'hi oposen, anem a **JUDICI CONTENCIÓS**
- **I si no es pot manifestar? NO HI HA CRITERI DECIDIT** (jurisdicció voluntària o judici contenciós) *Segueix havent poca concreció... Diferència de criteris entre els jutjats.*
- **Cal advocat?** En la jurisdicció voluntària no, en el judici contenciós si.

16

16

Procés per adoptar mesures de suport

B_S|a

PROCEDIMENT JUDICIAL -3-

- El resultat final **no pot declarar la incapacitat o privació de drets.**
- Acaba amb **una resolució judicial que determina els actes pels quals la persona amb discapacitat requereix suport.**
Cada vegada hi han "models de sentència" molt concrets i detallats.
- Indicarà també **l'ASSISTENT (persona o persones que han d'exercir les mesures de suport; a fora de Catalunya serà el CURADOR).**
  - ❖ Ja no es parla de Tutors o de Pares amb pàtria potestat prorrogada o rehabilitada
- Indicarà les **mesures de control de l'Assistent**
- Totes les mesures de suport **que s'adoptin judicialment** seran **revisades periòdicament** en un termini màxim de **3 anys** (casos excepcionals fins a 6). *Queda constància a les sentències.*
- Davant de **qualsevol canvi es poden revisar.**

17

17

Procés per adoptar mesures de suport

B_S|a

PROCEDIMENTS ANTERIORS

- **Mentre no es revisin, segueixen essent vàlides les anteriors sentències**
  - ❖ s'ha d'actuar, però en el sentit de la reforma: respectant en el possible la voluntat de la persona amb discapacitat
- S'han d'instar la **revisió per part dels interessats.**
  - ❖ **Demandar-ho** al Jutjat.
- Si no, ho revisarà el Jutge d'Ofici o a petició dle M. Fiscal en el termini de 3 anys (3/09/24) *
  - ❖ **Citaran** als interessats.
Ja s'està fent a molts jutjats, a on han assignat funcionaris específics per identificar i llistar aquests casos
- Que canviarà en la **PÀTRIA POTESTAT PRORROGADA o REHABILITADA?**
  - ❖ Abans no **inventari ni rendiments de comptes**
  - ❖ Ara la llei no distingeix.... Jutges amb dubtes
  - ❖ L'abast dels actes (de la remissió a la llei a la relació de la sentència)
No hi ha criteri establert; hi ha tendència a ser molt flexibles i no entrar a mesures de control estricte en els casos pares<->fills

18

18

Procés per adoptar mesures de suport

B_S|a

PROBLEMES DE LA REFORMA

- **Casos en que la persona amb discapacitat no pot expressar la seva voluntat**
  - ❖ Es fa el procediment de jurisdicció voluntària, però sistemàticament poden acabar en procediment contenciós. **Allargament del procediment.**
- **Intervenció d'advocat o procurador:** la persona amb discapacitat pot actuar amb advocat i procurador; si no pot fer la designa, s'ha de demanar que se li nomeni un defensor judicial que nomeni a l'hora advocat i procurador.
- La figura del **defensor judicial** genera confusió en alguns jutjats (al règim general del CC és un advocat, però aquí no).

19

19

Procés per adoptar mesures de suport – Exemple modificació de sentència anterior

B_S|a

PARTE DISPOSITIVA

Que estimando la solicitud formulada por el MINISTERIO FISCAL se acuerda REVISAR las medidas de apoyo establecidas con anterioridad, en sentencia dictada por este Juzgado en fecha [REDACTED] en autos nº [REDACTED] a favor de [REDACTED] a la cual SE REINTEGRA el ejercicio de su capacidad jurídica.

Asimismo para el ejercicio de la misma, se acuerdan establecer los siguientes apoyos, con funciones de representación del asistente que se nombra, en todos los actos que se describen:

a) Actos básicos de vida diaria, que serán objeto de supervisión y acompañamiento.

b) En el ámbito personal:

Para el cuidado de su salud, que comprenderá el consentimiento/supervisión de tratamiento médico que se le prescriba, toma de medicación, así como ingreso en centro hospitalario o residencial, en su caso y fijación de domicilio

c) *En el ámbito patrimonial, la gestión y administración de sus bienes, que se extenderá a todo tipo de actos y negocios jurídicos relativos a la administración y disposición de sus bienes, derechos e intereses jurídicos y patrimoniales de cualquier clase.*

d) *Ejercicio de tareas burocráticas.*

Dichos apoyos se acuerdan por un periodo de seis años, conforme dispone el art. 226-8 del CCC.

Se establece, asimismo, un régimen de control que comprenderá:

Formación de Inventario de los bienes y derechos de la demandada, art. 222-21 del CCC, así como la rendición de cuentas de la situación personal y patrimonial, a realizar anualmente, art. 222-31 y 32 del CCC.

Se nombra asistente del demandado a la [REDACTED] FUNDACIÓ PRIVADA, que deberá aceptar y jurar dicho cargo, ante este Juzgado.

Todo ello sin hacer expreso pronunciamiento en cuanto a las costas.

Notifíquese esta sentencia a las partes y al Fiscal, con indicación de que no es firme, contra la cual podrán interponer recurso de apelación en plazo de VEINTE DIAS.

De conformidad con lo dispuesto en la Disposición Decimoquinta de la Ley Orgánica del Poder Judicial en la redacción dada por Ley Orgánica 1/2009 de 3 de Noviembre, para la válida interposición del recurso de apelación será necesario efectuar la consignación de 50 euros.

La consignación deberá efectuarse en la cuenta de consignaciones de este Juzgado, con sede en Banco de Santander.

Firme la presente resolución dése POSESIÓN DE SU CARGO AL ASISTENTE nombrado, haciéndole saber en dicho acto:

-La obligación de hacer inventario de los bienes del asistido y de depositar las cuentas anuales, en el RC donde conste inscrita la asistencia y de rendir la cuenta final (arts. 222.21 a 222.24 y art. 222.31 del CCCat).

-Los actos para cuya realización precisa previa autorización del juzgado (arts. 222.43 y siguientes del CCCat).

Asimismo, posesionado el asistente de su cargo, librense oficios a los Registros Civiles correspondientes.

20

20

Procés per adoptar mesures de suport – exemple resolució nou procediment 1

PARTE DISPOSITIVA

- Se adopta la medida judicial de apoyo consistente en el nombramiento de la [REDACTED] como asistente de don [REDACTED]

- Se confiere a la citada asistente las facultades representativas del discapacitado en todos aquellos actos de contenido sanitario, jurídico, administrativo o económico.

Se establece la obligación de la asistente de rendir cuentas de la gestión realizada cada tres años.

Las medidas acordadas serán objeto de revisión en el plazo de seis años.

Procedase a la inscripción de esta resolución, en su parte sustancial, en el Registro Civil del lugar de nacimiento del incapaz.

Cítese a la nombrada a fin de que comparezca ante este Juzgado para hacerle saber su nombramiento, por juramento de desempeñarlo bien y fielmente, y darle posesión de su cargo.

Expidase testimonio de esta resolución a la asistente del incapaz, que le servirá de título en el desempeño de su cargo.

21

21

Procés per adoptar mesures de suport – exemple resolució nou procediment 2

PARTE DISPOSITIVA

ESTIMO la demanda interpuesta por el Ministerio fiscal y en consecuencia, adopto como medida de apoyo a fin de que [REDACTED]

Administració de justícia a Catalunya - Administración de Justicia en Cataluña

Página 5 de 7

nacida en [REDACTED] en el tomo 11, folio 11 en la Sección 1ª, pueda ejercer su capacidad jurídica en condiciones de igualdad, la figura jurídica de la ASISTENCIA con asunción de la representación de la persona asistida, conforme a los arts. 226-1 a 226-7 de CCC, nombrándose como asistente para el ejercicio de dicho cargo a [REDACTED] que deberá, tener en cuenta la voluntad, los deseos y las preferencias de la [REDACTED] a fin de darle soporte y apoyo teniendo en cuenta sus necesidades y en los siguientes ámbitos:

1. Habilidades para la vida independiente:

- Autocuidado.- Necesita supervisión de terceros para las actividades esenciales de la vida diaria como comer, vestirse y asearse.
- Actividades instrumentales cotidianas. Precisa asistencia.

2. Habilidades económico-jurídico- administrativas.

- Necesita asistencia representativa para tomar decisiones de contenido económico, tales como seguimiento de cuentas corrientes, ingresos, gastos...
- Necesita asistencia representativa para entablar acciones judiciales, otorgar poderes a favor de terceros.

- Necesita asistencia representativa para conocer el alcance de préstamos, donaciones, contratos, cualesquiera actos de disposición patrimonial o que afecten a su persona como decidir el lugar de residencia, aceptar o repudiar herencias o liberalidades, realizar gestiones burocráticas.

3. Habilidades sobre su estado de salud.

- Necesita asistencia representativa para manejar medicamentos, para seguir pautas alimenticias, para poder otorgar consentimiento informado para ser sometida a tratamientos médicos, quirúrgicos, rehabilitadores, farmacológicos, control y asistencias a citas médicas.

4. Habilidades para el transporte.

- Precisa soporte para usar el transporte público.

5.- Habilidades en relación con este procedimiento.

- Conoce parcialmente el objeto de este procedimiento y sus consecuencias. Dichas funciones deberán ejercerse conforme a lo previsto en los arts. 222-14 y siguientes del CCC, con relevación de prestar fianza. Firme que sea esta resolución, practíquense las inscripciones en el Registro Civil correspondiente, remitiéndole testimonio de esta resolución. Todo ello sin expresa imposición de las costas procesales causadas.

Notifíquese esta resolución a las partes, comunicándoles que no es firme y que contra

22

22

ÍNDEX

- a. Algunes consideracions prèvies
- b. D'on venim?
- c. Canvis normatius.
- d. Què es pot fer abans de adoptar mesures de suport?
- e. Procés per adoptar mesures de suport
- f. **Decret Llei 19/2021 i modificació del Codi Civil de Catalunya**

23

23

Cal tenir present:

- Generalitat té competència exclusiva en matèria de dret civil. El CCCat regulava les institucions de protecció de les persones amb la capacitat modificada judicialment.
- Amb l'entrada en vigor de la reforma estatal s'eliminen bona part d'aquestes institucions i especialment els procediments judicials per fer-los efectius
- El Decret Llei 19/2021 és una mesura provisional i transitòria per cobrir aquest buit legal
- S'està treballant en la modificació del CCCat.

EL QUE TENIM ARA, NO ES DEFINITIU
Juny 2023

24

24

I ARA QUE FAIG?

- **Si vaig incapacitar al meu fill/lla fa anys i tinc una sentència a on s'ha declarat la pàtria potestat prorrogada o rehabilitada a favor meu i de la meva parella?**
  - ❖ No córrer. La sentència seguirà vigent mentre no es modifiqui. NO CADUCA.
  - ❖ Valora si creus que el que es deriva de la sentència es modificable (la pàtria potestat de per vida és una mesura radical)
  - ❖ Pots rebre un requeriment (Jutjat o Fiscal) per iniciar el tràmit de revisió.
  - ❖ El més probable es que canviï els nom però no la situació.
  - ❖ Possiblement necessitat de formular **inventari i retiment de comptes**. Cal que es defineixi la situació.
    - *Fiscal insta al Jutjat a revisar la sentència.*
    - *El Jutjat s'adreça al Tutor i demana informació sobre que creuen que cal fer (no exempt de visita forense).*
    - *Habitualment accepten la proposta que fa el tutor.*
    - *Dicten nova resolució, restituint la capacitat i adoptant mesures adaptades a la reforma.*
    - *No sembla la primera opció dels Judges establir en aquesta casos obligació de inventari o de retiment de comptes.*
- **Si tinc un fill amb DI prop de la majoria d'edat?**
  - ❖ Sembla que els jutjats, poc a poc, van agafant domini de la nova situació. No hi ha motiu per esperar.
  - ❖ Determinades tramitacions administratives no requereixen que s'hagin dictat mesures de suport (funcionen a través de la guarda de fet)

25

25

Moltes gràcies

Bosch_Soler_advocats
 Muntaner, 231, 4t-1a, A (Barcelona)
 T. +34 93 595 01 04
www.bsadvocats.com

26

26